

Kulturni

L I S T I

O B Č I N E Š O Š T A N J

*In resnica?
Resnica je samo zorni kot,
iz katerega gledaš.
Veliko, veliko precenjena stvar.*

IRENA SVETEK: RDEČA KAPICA

KNJIŽNICA VELENJE, STANKA LEDINEK

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

LETO XXVI
ŠT. 11
17. NOVEMBER 2022

Literatura

Učenje del pisanja Delavnica šaleških literatov

V mali dvorani kulturnega doma Šoštanj je v soboto, 4. novembra, potekal drugi del Literarne delavnice na temo razumevanja, prepoznavanja in vrednotenja ter ustvarjanja novejših besedil, ki jo je organiziralo Šaleško literarno društvo Hotenja. Prvi del je potekal v petek, 3. novembra, v Rezervatu za poezijo v starem Velenju. Udeleženci so se skupaj z odličnim mentorjem Ivom Stropnikom, pesnikom in urednikom, prebivali skozi avtorske tekste udeležencev in drugih leposlovnih besedil. Osredotočili so se na več vprašanj in iskali odgovore, kaj je dobra poezija ali proza, na kakšen način vrednotimo novejša ali klasična literarna besedila, kakšen je njihov notranji ustroj in kako razumeti večpomensko sporočilnost. Marsikdo je dobil tudi odgovor, zakaj so nekateri zapisi večni. V čem je njihova moč? Ali se sporočilnost besedil z leti spreminja ali ostaja enaka? Zakaj so nekateri zapisi večni, drugi odidejo v pozabo tisti hip, ko nastanejo? Kje se kaže njihova moč? Spraševali so se tudi, za koga je takšno vrednotenje

sploh pomembno. Čemu analiza besedil? Literarno ustvarjanje je pač zmeraj silno intimna zadeva – kakor muze, brez katerih v umetnosti ne gre, a se o njih javno ne govori. V razpisu, ki ga je podpisal predsednik društva Dušan Pirc, je organizator vabil širše. Še posebej so bili dobrodošli tisti, ki še nimajo več kot ene samostojne edicije. Udeležili so se je: Gregor Kra-

Foto Milojka B. Komprij

Franc Spital

Branko Spital mi je zaupal zvezek svojega očeta Franca Spitala, v katerem je vsaj 170 pesmi različnih tematik. Veliko je posvetilnih, veliko jih opisuje poklice, dogodke, naravo, drevesa ... Skratka pisan nabor tople, ljudske in preproste pesniške duše. O Spitalu, rojenem leta 1922 in umrlim leta 2003, sem nekaj vrstic napisala ob intervjuju z njegovim sinom Brankom (List 7/8 2022), ki s posebno srčnostjo hrani spomin na starše. Dodajam, da je bil Franc Spital tudi Kajuhov sošolec, večkrat je v pogovoru obudil spomin naj. Pravil je, da je bil živahen fant. Branko je prepisoval očetove pesmi v zvezek, ki mi ga je zaupal, a veliko jih je še neurejenih. Iz prebranega pa je razvidno, da so pesmi Franca Spitala tudi pokazatelj nekega časa in življenja v njem in tudi s tega vidika širše pomembne.

Franc Spital
PESEM O KOVAČU
1.

Kovač je bil zelo pomemben poklic, vsak mu ni mogel odrezati noge navstric. Mogel je biti močne in zdrave postave, stari mojstri so imeli z učenci tudi težave.
2.
Ker kovač je moral tudi težko kladivo vrteti, pri raznih delih seveda dobre živce imeti. Izdelovali so razno ročno kmečko orodje, pa tudi težke reči, ki jih niso sploh poznali gospodje.

3.
Kovač je moral znati tudi konja podkovati, kot učenec spočetka konju znati noge držati. Pa tudi najbolj hudega konja se ne sme bati, pa še to: kovač ni smel na toplem spat.
IV.
Mogel je imeti zelo utrjeno svoje telo, da se z njim trdo železo ujema bo. Kovač ni imel nikdar toplega poda, zato se ni smel imenovati za gospoda.
V.
Pač pa je denarca vedno zadosti imel, če se je za svoje delo resno zavzel. Po končanem delu se je oddahnil tako, da za resni zaslužek kozarec pasal mu bo.
VI.
Zato pravijo, da kovač ne sme biti postopač, niti na delu nositi raztrganih hlač. Usnjeni predpasnik mu pa služi tako, da nikdar v svoji družini lačen ne bo.
VII.
Sedaj si kovač tudi med delom zapoje, ko lepo naštima si ogenj in stroje. Na knofe pritiska ali malo pobrusi, vsak izdelek na koncu šihta poskusi.

GABERŠKI PEVSKI ZBOR

I.
Gaberški cerkveni sekstet moški, pri njih niso bili nikakršni stroški. Vsi smo prostovoljno delovali in peli na vaje smo radi hodili prav veselji.
II.
Pod vodstvom Ivana Ročnika se je pelo, kamor koli smo šli nastopati, je bilo veselo.

MILOJKA B. KOMPRIJ

ljič, Biserka Filipan Kraljič, Ramiz Velagić, Stojan Knez, Ivana Žvipelj, Valentin Dežalac in Nevenka Hvalec.

Pri izvedbi so sodelovali območna izpostava JSKD Velenje, ZKD Velenje in Zavod za kulturo Šoštanj, koordinirala jo je Tatjana Vidmar.

MILOJKA B. KOMPRIJ

Največ smo peli v Marijini cerkvi Gaberke, zadovoljili smo navzoče kristjane vse.
III.
Dosti smo prisostvovali pri lepih nedeljah, pri sosednjih podružnicah in visokih gorah. Pri sv. Križu, tudi na gori Urški, bili smo enotni ter se radi udeležili vsi.
IV.
Pri lepih nedeljah smo peli v raznih cerkvah, in to v bližini in manjših podružnicah. S tem smo zadovoljili prisotne in tudi ključarje, najbolj pa duhovnike iz sosednje župnije.
V.
Takšnih prireditev se je bilo pri nas vsako leto z velikim veseljem pričelo pa tudi končalo. Vaje in nastopi so bili vsi prostovoljno, tako da je bilo vodstvo cerkve res zadovoljno.
VI.
Samo na žalost vsakega početja je enkrat konec in tako je našega zbora konec zazvonil zvonec. V naravo posegla je smrt neizogibna, ki naš je za vedno zbor razdejala.
VII.
Največje veselje je zato, da smo peli Bogu na čast, ki na tem svetu ima le eno oblast. Peli smo v čast Marijine pesmi lepo, da iz tega sveta se bo ločiti lahko.

Literarna refleksija

Ne pol, literatura in pol

Ti vtisi po branju knjige so v prvi vrsti namenjeni ljubiteljem literarne umetnosti. Zapisani so bili po branju knjige Lada Planka z naslovom Odraščanje v Velenju, ki jo je pred kratkim izdala inštitucija, ki je po svoji naravi finančnega značaja, UVKF iz Velenja. Finančno organizacijo UVKF je leta 2001 ustanovila Mestna občina Velenje. Ima pravno obliko »ustanova«, a UVKF v Velenju vseeno figurira kot nekakšen super-literarni inštitut, ima pa na slovenskem literarnem polju markiran tudi svoj festivalski grmiček z blagovno znamko »Lirikifest«. Uradno ime ustanove je »Ustanova Velenjska knjižna fundacija«, ki sliši tudi na vrsto drugih imen: Velenjska knjižna fundacija, Lirikifest, UVKF, Velenika, Lirikonj, Pri pesniški duši, Asociacija velenika, Dudovo drevo itd., a usmerimo se iz ironije v resnejši tok zbranih vtisov.

UVKF je že več kot dve desetletji zelo močno priklopljena na kulturno-literarni del proračuna velenjske občine, vendar se je šele zadnjih nekaj let začela uveljavljati tudi kot pol-založba izvirnih, kvalitetnih literarno-umetniških del. V luteranih kuloarjih Velenjske kotline se sicer pojavlja mnenje, da za tem njenim založniškim prebojem stoji predvsem predsednik Strokovnega sveta UVKF (ki je ob enem direktor knjižnice, tudi šoštanjske), ne pa toliko glavni urednik ustanove, ki je bil pred dvema desetletjema hkrati idejni oče, kot tudi pobudnik njene ustanovitve in je naposled postal tudi njena odgovorna oseba; skratka »madchenfuralles« ustanove Ustanova Velenjska knjižna fundacija v eni osebi.

Prva knjiga, ki daleč presega sicer komaj zaznavno založniško produkcijo UVKF v minulih dveh desetletjih, je po mojem mnenju roman pisatelja mlajše generacije Branka Žličarja z naslovom Prazni prostori, ki žal že od daleč odganja bralce z oznako »kratki filozofski roman« kar na naslovnici. Prepričan sem, da bi ta roman brez težav zdržal kresnikovo nominacijo, če ne celo finalne tekme peterice, ako bi bil za knjigo tudi ustrezen interes založnika. Druga knjiga, ki je v resnici sprožilec tega zapisa, pa je nedavno izdana literarna mojstrovina Lada Planka z naslovom Odraščanje v Velenju. Čeprav gre po formi za modni hibridni založniški projekt, bi vsebina gotovo zdržala tudi oznako »zbirka kratke proze«. Žal je založnik tudi v tem primeru že na hrbtni platnici poskrbel za svojsko odganjalo bralcev, kot imajo nekaj podobnega tudi žuželke iz vrst smrdljivcev svoj smrad zato, da se jih ne bi dotikali. Tak učinek smradu povzroči oznaka »polliterarni« v besedilu na hrbtu knjige, čeprav je težko razumeti, kaj naj bi beseda »polliterarni« sploh pomenila.

Po neustavljivem doziranju slavospevov diktaturi »rdeče kraljevine« v Velenjski kotlini (ki se je zgodilo potem, ko je eden povojnih »velenjskih« zgodovinarjev dal košarico predsedniku domače zveze borcev in ni hotel zapisati v bližnje »zgodovinske raziskave« udarniških izmišljotin po njegovem nareku), smo le dočakali knjigo, ki predstavlja mlado novo Velenje, kot mesto povprečnih, navadnih ljudi, ne pa kot poligon stahanovskih junakov, ki krčevito krčijo v močvarno uklenjene parcele bodočega socialističnega čudeža ob ukročni Paki s tremi krampi hkrati na svojih junaških ramenih. Res, da smo pred Plankovo knjigo lahko brali dve knjigi Velenjskih zgodb upokojenega ravnatelja gimnazije Bojana Glavača, a žal moramo tudi za primer teh dveh knjig potarnati, da njun izdajatelj Knjižnica Velenje pod okriljem prejšnjega direktorja promocijsko ni naredil niti ščepec toliko kot kasneje za partizansko pravljico z naslovom Prestreljene sanje.

Plankova knjiga je drugačna od drugih knjig, ki jim botrujejo »graščaki«, kot (nekateri) zgodovinarji v Muzeju Velenje imenujejo sami sebe. (Morda bi se lahko imenovali tudi »rdeči graščaki« po zgledu svojega vzornika, ki si je sam nadel vzdevek »rdeči kralj«, in so bili njegovi spomini zapisani v poslušnem tandemu ljubiteljskega in profesionalnega zgodovinarja, ki še dandanes bedi nad likom in delom »rdečega kralja«.) Za razliko od takšnih knjig o izgradnji in rasti Velenja pa nam Planko ponuja prvoosebno pripoved meščana, kakršnih bi iz tistega časa v Velenju našli bolj malo, saj jih je večina to šele postalo s priselitvijo v novo zgrajene stanovanjske bloke, medtem ko se je Lado Planko že rodil kot (novo) Velenjčan. Toda to ni tisto bistveno. Tisto, kar naredi vsebino njegove knjige za literaturo par excellence, je jezikovno mojstrski zapis pisate-

PETER REZMAN

ljevih spominov v formi črtic in prilik. Naj za utemeljitev na tem mestu objavim kar pismo, ki sem ga po elektronski pošti poslal Ladu v trenutku, ko sem med branjem knjige Odraščanje v Velenju prišel do zgodbe Park in igrišča na strani 80. (Citat e-pisma z dne 6. 10. 2022).

Dragi Lado, izjemno! Počasi prebiram zgodbo za zgodbo in uživam v vizualizaciji tvojih besed, ki se mi mota po glavi med branjem. Tvoji znanci postavljajo literarni liki in ni slučajna asociacija tvoje realnosti s Huckleberyjem Finnem. Bunkerjev seveda niste gradili samo vi (tudi mi smo jih v naših vaških šumah) na poseki in tvoj opis njihove »reciklaže« je prava poezija. (...) Prišel sem (močno ganjen) preko zgodbe o tvoji mami in prebral o tvojih poteh, stezah, ki jih več ni v Velenju. Tudi tu sem obudil nekaj svojih spominov, ko si ti opisal svoje, le da so tvoje otroške stopinje pozidali, moje pa potopili pod vodo. Prelep ... predvsem pa je skoraj šokanten detajl, da še dandanes pomniš vse priimke sosedov, s katerimi ste (pre)bivali, kot v kakšni majhni, prijazni vasi. Pa je iz tega zraslo urbano mesto, kjer se sosedje od vrat do vrat v istem nadstropju bloka, na cesti ... niti ne prepoznajo več. Iskrene čestitke, res. Zavidanja vredna, bogata zgodbarnica, da o visokem jeziku in hudo mušnih vložkih sploh ne govorim. Res – vsaka ti čast. Nujno bi bilo (po moje seveda) res pripraviti še kakšen literarni dogodek, morebiti javno, režirano branje igralcev, dramaturško postavljeno, na kakem intimnem odru. To bi bil balzam za tiri čas. Bodi zdrav in vesel, Peter (Konec citata.) To je vse, kar sem želel deliti z javnostjo, predvsem pa z ljubitelji literarne umetnosti in jim s tem priporočiti Plankovo imenitno knjigo črtic o spočetju in rasti velemesta novo Velenje.

Koledar 2023 in voščilnice

Spoštovani.

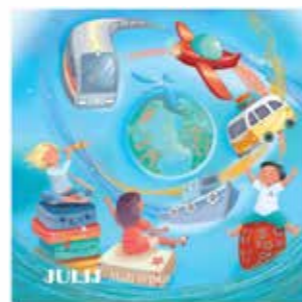
V Zvezi prijateljev mladine Slovenije smo pripravili praznične voščilnice in koledar za leto 2023. V voščilnicah nastopata naša glavna junaka Zarja in Lukec.

Voščilnice in koledar imajo dobrodelno noto, saj bo od vsakega nakupa del prihodka namenjen otrokom in družinam v stiski.

Zelo bomo veseli vaših naročil.

- ♥ Cena koledarja je 8,80 € z DDV, brez poštnine.
- ♥ Cena voščilnic je 5,90 € z DDV, brez poštnine.

online naročila

Hvala vsem, ki nas spremljate in podpirate naše projekte in programe. Verjamemo, da bomo še dolgo tu za otroke.

Iskrena hvala.

Vaše naročilo bo dragoceno darilo.

Zveza prijateljev mladine Slovenije
Darja Groznik, predsednica

Daj's fonail

Zveza Prijateljev Mladine Slovenije 70 let

5 x

Glasba

45 let in več

Oktet Zavodnje

Oktet Zavodnje je v letošnjem letu dopolnil 45 let delovanja, kar že samo po sebi nagovarja k čestitkam in veselju nad vztrajnostjo in prepoznavnostjo. Jubilejnega koncerta spomladi žal niso mogli prirediti, računajo, da ga bodo takoj v začetku naslednjega leta, ko bodo časi bolj naklonjeni druženjem. Je pa bila priložnost, da poklepeta z Jožetom Grabnerjem, ustanoviteljem okteta, in predsednikom društva Oktet Zavodnje Mirom Perovcem. In če je Miro vmes kar zapel, se ni čuditi, saj ima sestav poleg več desetletij trajajočega delovanja bogat repertoar. V njem je tudi nekaj avtorskih pesmi in veliko priredb, ki jih je ustvaril njihov vodja gospod Grabner.

Zgodba se je začela v Zavodnju v družinskem krogu bratov Grabner – Jožeta, Silva, Toneta in Staneta. Zbirali so se pri Jožetu doma in prepevali. Pridružili so se jim še Janez in Zdravko Friškovec, Karel Rogelšek in Alojz Jevšnik. Delovali so v okviru KD Ivan Napotnik Zavodnje, leta 2006 so se osamosvojili. Ves čas ponosno nosijo ime rodnega kraja ustanoviteljev, čeprav je zdaj veliko pridruženih članov od drugod. Kar 35 let so vadili pri Jožetu doma, zdaj vadijo v večnamenskem domu v Zavodnju.

Sestav se je v teh letih delovanja spreminjal iz različnih razlogov. Največ menjav je bilo po osmih letih delovanja, ko so nekateri odšli, prišli pa so Janez in Miha Brglez, Franc Glasenčnik in Janez Grabner. Tak sestav je imel v svojem programu okoli sto melodij. Kasneje je prihajalo do menjav članstva predvsem zaradi smrti članov ustanoviteljev.

Ob 45-letnici delovanja je članstvo pomlajeno. Oktet sestavljajo: Jože Grabner, ustanovni član, Janez Grabner, član 35 let, Ivan Kompan, član 34 let, Janko Stropnik, član 32 let, Miro Perovec, član 20 let, Janko Matko, član 8 let, Boštjan Lah, član 5 let in David Štruc, član 1 leto.

Miro Perovec je prišel k oktetu leta 2002, že leta 2006 je postal predsednik in bil med pobudniki osamosvojitve. Zdaj poje prvi tenor zaradi potreb, nekaj časa je drugega. Ima bogato glasbeno kariero. Leta 1973 je začel peti pri MePZ Svoboda, leta 1996 pa se je pridružil še cerkvenemu zboru. Mnogi se spominjajo tudi zelo znanega Šaleškega okteta, ki je deloval v Šoštanju več kot 30 let in na pobudo Rudija Pirečnika obiskal Avstralijo. Miru so še vedno med lepšimi spomini trije tedni bivanja v Melbournu in Sydneyju. Veliko so nastopali in se družili s tamkaj živečimi Slovenci. Pri Šaleškem oktetu je bil do razpada v letu 1996. Pesem mu je način življenja in poleg ostalih dejavnosti, ki jih ima, komaj čaka vaj, ki so dvakrat na teden. Poleg tega skrbi za organizacijo koncertov in dela v zvezi s svojo funkcijo.

MILOJKA B. KOMPREJ

Jože Grabner, vodja in ustanovitelj, pravi, da ga nikoli ni zamikalo, da bi odnehal. Poleg okteta pevsko usmerja še Konovski sekstet. Nekoč prej je imel še svoj ansambel, vse življenje pa je zaprisežen planinec. Žal je epidemija posegla tudi v njihov sestav. Težje se je bilo dobivati in vaditi, štiri basiste so zamenjali v kratkem času. Jože je z vsakim novim veliko delal tudi individualno. »Ni se enostavno naučiti vseh pesmi, veliko časa je potrebnega in volje,« pravi. Nikoli pa se ni zgodilo, da bi bil sestav brez možnosti nastopanja. Upa, da bodo lahko čimprej izvedli koncert in da bodo člani zdržali do okrogle 50-letnice. Kaseto so izdali ob 15-letnici, CD pa ob 25-letnici, kasneje je izšel še zbornik. Kot smo že rekli, je veliko priredb in avtorskih komadov za oktet naredil Jože Grabner sam. Kolegi pevovodji vedo povedati, da je malo takih v Sloveniji. Najbolj zanimivo

je, da se je not učil samo v osnovni šoli. Potem pa ... trdo delo, učenje in talent. Prosti čas je kljub upokojitvi samo ob sobotah in nedeljah.

Med večje projekte si štejejo božične koncerte na Velenjskem gradu, ki so jih pripravljali okoli deset let. Potem je to izzvenelo. Velikokrat polepšajo popoldan na raznih prireditvah, tudi cerkvenih, ali pa zapojejo komu kot presenečenje ali v zadnje slovo.

Sestav, kot je Oktet Zavodnje, je vsekakor več kot vreden in potreben za našo občino in za kulturni utrip kraja in širše. Tradicija in bogat nabor pesmi, hkrati pa so v njem tudi mnogi prepoznani glasbeniki, instrumentalisti. Vse to je zagotovilo, da se lahko že zdaj veselimo njihove 50. obletnice delovanja.

Foto Milojka B. Komprij

Foto arhiv okteta

Iz zgodovine

»Po domače pri Kajuhu«

O mitični domačiji Kajuhovega deda Antona Destovnika v Skornem

Oktet Zavodnje je v letošnjem letu dopolnil 45 Na pragu vseslovenskega Kajuhovega leta se velja ponovno ustaviti pri pesnikovem nenavadnem vzdevek.

Internet nas hitro in natančno podučiti:

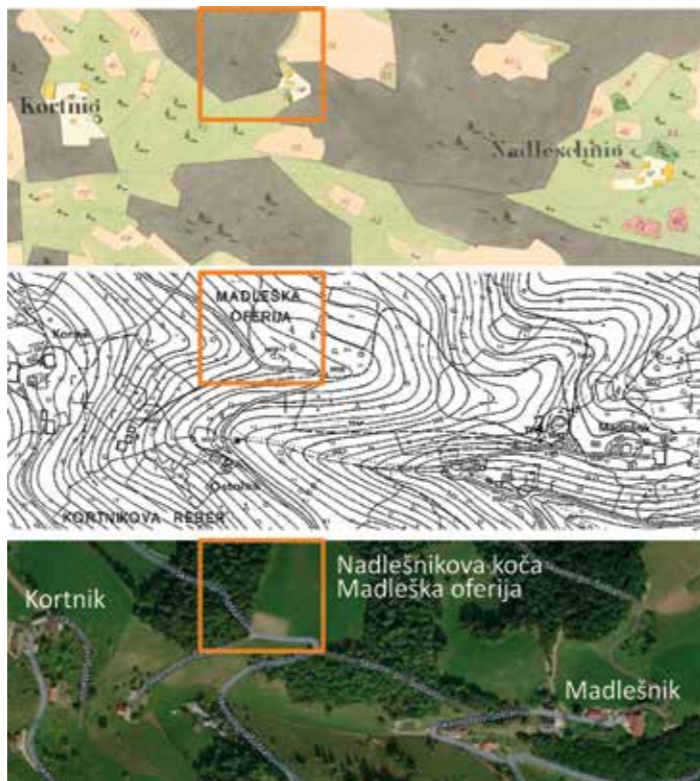
- Vzdevek Kajuh je dobil po imenu rojstne hiše svojega deda v Skornem pri Šoštanju.
- Vzdevek Kajuh je dobil po kraju, kjer se je nahajala rojstna hiša njegovega deda, v Skornem pri Šoštanju.
- Pseudonim Kajuhov Tonč: izhajal naj bi iz domačega imena kmetije njegovih prednikov v Skornem pri Šoštanju – Kajuh, tudi kanjuh, kanja.
- Destovnikov rod izvira iz majhne vasi Skorno pri Šoštanju. Domačijo so imenovali pri Kajuhu. /.../ Od tod pozneje pesnikovo umetniško ime.

Emil Cesar, podrobni raziskovalec Kajuhovega življenja in dela, ki je še govoril z množico ljudi, ki so Kajuha neposredno poznali, je na str. 112 in 113 uvodne študije h Kajuhovemu Zbranemu delu zapisal: »Nov pseudonim je [Kajuh] povzel po domačiji svojih dedov. Kot vemo, je pesnikova rodbinska veja izhajala po očetovi strani iz Skornega, vasi v Šoštanski okolici, njihovo domačijo pa so poimenovali po pticah kanjah, ki so domovale nad njo – pri Kajuhu. Po ustnem izročilu so se Destovnikovi tega imena sramovali in celo nanj prav ostro reagirali (pismena izjava Marte Paulin - Brine po razgovoru z Marijo

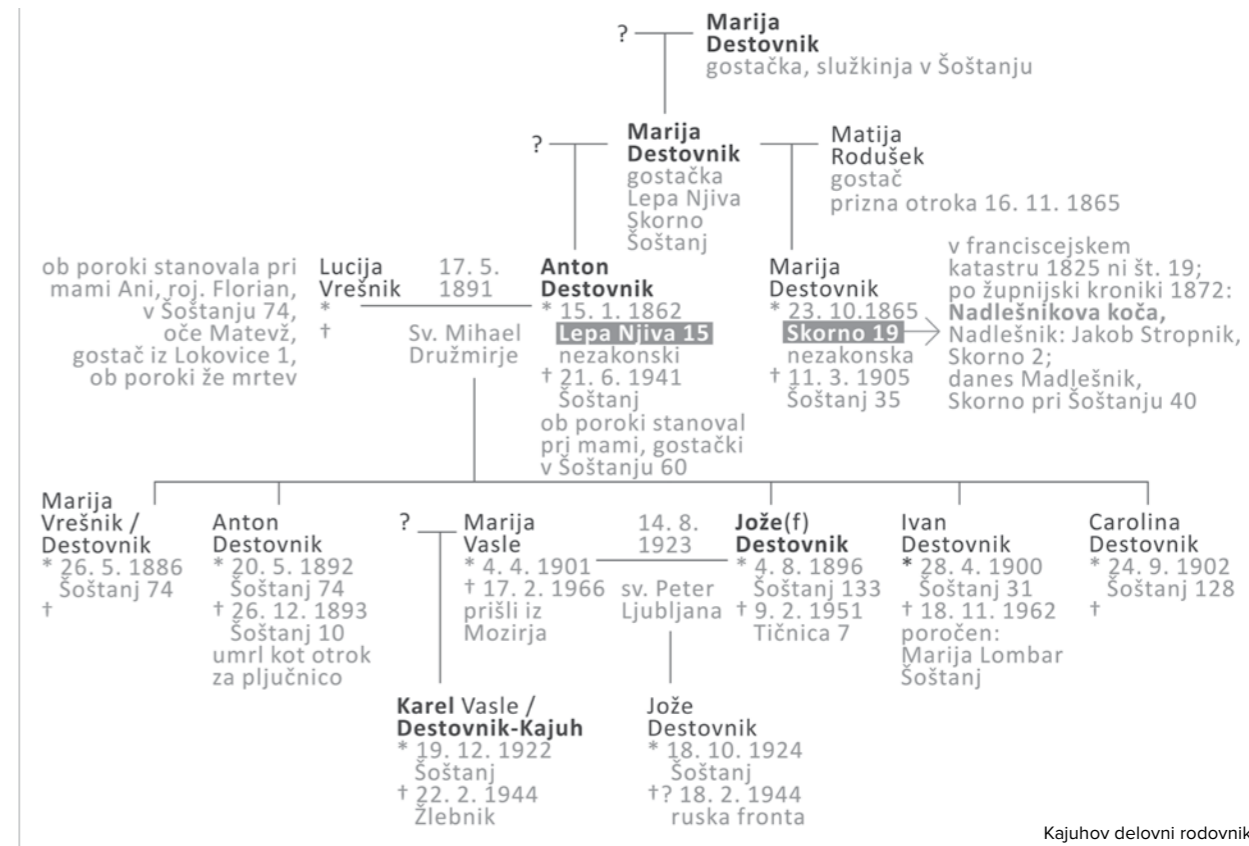
Destovnik).« Zdi se, da bliže resnici ne bi bilo moč priti: Cesar je zapisal, kar mu je povedala Brina, Brini je to povedala Kajuhova mama. Kar predstavljamo si lahko pravadno domačijo klenih Kajuhovih dedov: ure hoda iz doline, visoko na strmih, sončnih bregih v Skornem, kjer se je na svoji skromni krpi zemlje stoletja rojeval delaven Destovnikov kmečki rod; nad trdno hišo visoko krožijo kanje, ki gnezdi v skalnih pečinah nad domačijo, in pri vratih se blešči spominska tablica, da si je po domačem imenu te domačije privzel ime sloveči pesnik Kajuh. Nemalo potem presenetli podatek istega Kajuhovega biogra-

fa Cesarja, v isti knjigi (Zbrano delo, str. 399), da je bil Kajuhov ded Anton Destovnik rojen 15. januarja 1862 v Lepi Njivi. A ne na rodbinski domačiji v Skornem? – V romanu Ivana Sivca o Kajuhovi prvi ljubezni pa beremo, da so »Kajuh« rekli pri Kajuhovi mami doma (str. 157). Kajuhova mama je bila Vasletova, Vasleti so prišli v Šoštanj iz Mozirja in za Rajšterji leta 1915 prevzeli Hotel Avstrija (Spomini na preteklo dobo, str. 131). Poglejmo, kaj zares pravi krstna knjiga iz Šmihele nad Mozirjem, kamor je tedaj spadala Lepa Njiva:

ROK POLES

Lokacija Nadlešnikove kočice na mapi Franciscjskega katastra in na sodobnih kartah

Kajuhov delovni rodovnik

15. januarja 1862 je bil rojen in istega dne krščen Anton, naslov Lepa njiva (Schönacker) 15, njegov oče ni vpisan, torej je bil otrok nezakonski, mati: »Marija Destovnik, samska nezakonska hči gostačke Marije Destovnik, služkinje/služkinja v Šoštanju; porodne bolečine so jo presenetile na poti k hiši Šmihel h. št. 15 v Lepi Njivi« (Maria Destounik ledige außereheliche Tochter der Inwohnerin Maria Destounik, Magd in Schönstein, würde auf dem Wege nach St. Michael HN 15 in Schönacker mit den Geburtswegen überascht, Krstna knjiga sign. 04063, str. 1).

Težko torej govorimo o »rodbini Kajuhovih dedov«: priimek Destovnik se je do Kajuhovega deda Antona (vsaj) dvakrat, po mami in babici, prenesel po ženski liniji skozi nezakonska rojstva, njegovi brumni dedi so se poskrili in pustili matere same z nebodigatreba naraščajem. Vprašljiva postane tudi »Destovnikova, po domače Kajuhova domačija v Skornem«, kjer naj bi stala rojstna hiša deda, rojenega v Lepi Njivi. Če pritegnemo v »obdelavo« še matične knjige župnije sv. Mihaela pri Šoštanju, se vendarle pokaže ena povezava Destovnikov s Skornim: Marija Destovnik, samska služkinja, je na naslovu Skorno 19 dne 23. 10. 1865 rodila nezakonsko Marijo Destovnik – najbrž gre za tri leta mlajšo sestro Kajuhovega deda (Krstna knjiga sign. 04088, str. 202). Čez tri tedne se je za očeta izjasnil gostač Matija Rodušek.

Naslova »Skorno 19« v Franciscjskem katastru (1825) še ni bilo, torej ne more iti za kako prav zelo staro in veliko domačijo. Iz kronike župnije sv. Mihaela pri Šoštanju (str. 238) izvemo, da je bila na tem naslovu tako imenovana »Nadlešnikova koča«. Nadlešnik so po domače rekli kmetu Jakobu Stropniku, ki je stanoval 500 m stran, v »glavni« kmečki hiši na naslovu Skorno 2. Sodobna topografska karta ima napis Madlešnik in zahodno od hiše ledinsko ime »Madleška oferija«, torej ohranjen spomin na območje bivališča »oferjev« ali gostačev, najemnikov, ki so

na velikem kmečkem posestvu pomagali za plačilo v pridelkih in stanovanje v koči. Na mapi franciscjskega katastra sta na tem območju narisani dve manjši rumeni stavbi s stavbno številko 13: po opisu v tabeli katastra gre za bivalno in gospodarsko poslopje z dvoriščem v lasti Jakoba Stropnika / Nadlešnika (Nadlischneg), Skorno 2. V tej koči je brččas skupaj z drugimi gostači kmetije Nadlešnik stanovala Marija Destovnik. Stavbi sta še označeni na karti Avstro-Ogrske (1910–1915), na Topografski karti Kraljevine Jugoslavije (1935–1941) pa ju ni več (Pregledovalnik Registra kulturne dediščine). Danes je na tem mestu njiva ob cesti (nasproti odcepa k hiši Skorno 43), naokoli sta travnik in gozd. Nikjer v bližini ni kakih pečin, v katerih bi gnezdiše kanje.

Z Lepo Njivo je bilo povezanih še več Destovnikov: na naslovu Lepa Njiva 69 sta kot gostača (Inwohner) živela Valentin in Uršula Destovnik (rojena Oblak) z otroki: Blažem (* 7. 1. 1875, † 28. 5. 1884), Marijo (*10. 8. 1876) in Lucijo (11. 12. 1878). – Zanimiv je tale vpis: 9. 8. 1863 je bil na Lepi Njivi, pri(!) h. št. 6 rojen Lovrenc, rojen je bil na prostem, pri Kerkušervem(?) studencu; oče ni vpisan, mati je bila Ursula Destovnik, samska kmečka hči iz Dobrovelj, kuracija sv. Marjete. Ali vodi rodbinska sled Destovnikov potemtakem v Dobrovelje? O Kajuhovem dedu v poročni knjigi šmiheleške župnije ob njegovi poroki 17. 5. 1891 piše: Anton Destovnik, tovarniški delavec, nezakonski sin še živeče Marije Destovnik, neporočene gostačke (Inwohnerin) v Šoštanju h. št. 60, tačas stanujoč pri svoji mami. Torej je bil ded rojen v Lepi Njivi, kasneje je morda živel v Skornem, pred poroko pa v Šoštanju. Nikjer dedova mama ni bila lastnica stavb, v katerih je živela: bila je neporočena najemnica, gostačka, nezakonska hči šoštanske služkinje/sama služkinja v Šoštanju. Vse kaže, da niso obstajali niti Destovnikovi dedje (razen enega, ki je delal v šoštanski fabriki) niti

Destovnikova rodna domačija v Skornem, ki bi ji po domače (ali zafrkljivo) rekli »Pri Kajuhu«. Tole pisanje nam o Kajuhu pesniku in revolucionarju ne pove nič novega – nenazadnje je bil Kajuh (sin neznanega očeta) med Destovnike posvojen. Pove nam pa veliko o našem površnem copy-paste času, v katerem slikovita urbana legenda odlično služi namesto (vsaj približnih) suhoparnih dejstev.

Reference: ŠBL – Wikipedija. – Stanka Ledinek: Kajuh 1922–1944, moj pesnik. Knjižnica Velenje. – Jurkovnik, Andreja: Kajuh 1922–1944, Knjižnica Velenje. – Cesar, Emil: Karelj Destovnik-Kajuh, Zbrano delo. Ljubljana: Zavod Borec, 1971. – Rajšter Zaler, Zalka, Rajšter Ambrožič, Jelica: Spomini na preteklo dobo. Velenje: Muzej Velenje, 2017. – Sivec, Ivan: Moji edini, ki jo ljubim: Kajuhova prva ljubezen. Ljubljana: Karantanija, 2008. – Matricula online, matične knjige Mozirje, Šmihel nad Mozirjem, Šoštanj. – Franciscjski kataster za Štajersko, k. o. Skorno, SI AS 177/C/F/C434/s/PT, Seznam stavbnih parcel. Karte: Arcanum Maps, Pregledovalnik Registra kulturne dediščine, PISO Šoštanj.

Spomin na ime »Pri Kajuhu« v Skornem Med več informatorji se danes imena »Kajuh« v Skornem edini spominja Ivan Zaveršnik iz Šoštanja. Rojen je bil v Penku (Skorno pri Šoštanju) leta 1932, kjer se je po domače reklo Pri Mat-evžkovem Korlu: »Pred tunelom, tam gor v tistem hribu so prajli »Pri Kajuhu«. Prej ni blo sedanje Mihaelove cerkve, so bli Polovšaki, nad njimi je bla v goši ena lesena koča, tk ko ena drvarnica, tam noter so stanovali razni štantmani, najemniki, tam se je reklo »Pri Kajuhu«. To ni blo po domače, to je blo špicname, tak nazivek, vzdevek. Še vedno je tam mimo pešpot gor v Skorno. Te kočice že ni blo več, ko sn js pršu na svet. To ni spadalo pod Madlešnike (pisali so se Stropnik), Madlešniki so naprej gor.« Pripovedoval Špeli Poles, 11. 11. 2022.

Kulturni paberki

Odgovornost do žrtev

V spomin na žrtve nacizma 2. druge svetovne vojne je na bivši podružnični šoli v Skornu od leta 2006 pritrjena plošča s 25 imeni padlih ali ubitih domačinov. Vsako leto ob dnevu reformacije in spomina na mrtve priredijo ob njej krajšo slovesnost. Letošnja je bila že 17. po vrsti.

Osrednja govornica srečanja je bila predsednica ZB za vrednote NOB Velenje Andreja Katič, ki je med drugim spregovorila o spoštljivem spominu na žrtve vojne in odgovornosti, ki jo prevzemamo poznejši rodovi. »Zaradi njih lahko govorim slo-

Foto Milojka B. Komprij

vensko, zaradi njih lahko beremo Kajuha. Vesele sem, da se nas vsako leto toliko zbere, res je, da včasih bolje poznamo drugo zgodovino kakor lastno. Pa smo ponosen narod, mogoče se res nekateri hlapčevsko vdajajo, a kot narod smo ponosen narod. In vsak od nas mora narediti vse, da spomin na žrtve nikoli ne umre. Danes smo sami odgovorni za svojo prihodnost, danes smo enakopravno odgovorni tudi za evropsko prihodnost. Žal smo velikokrat preveč brezbržni in mislimo, da en glas ne pomeni nič, da naš glas ne pomeni nič in imamo vse voditelje za slabe. A ni tako. (...) Nekateri želijo s potvarjanjem spremeniti zgodovino in zato moramo skrbeti, da žrtve ne utonejo v pozabo, to je tista odgovornost, ki jo od nas terjajo duše umrlih.« Spregovorila je tudi o dnevu reformacije in pomenu slovenskega jezika. Zbrane je v nadaljevanju nagovoril župan Občine Šmartno ob Paki Janko Kopušar. Zahvalil se je govornici, organizatorjem in prisotnim. »Hvala vsem, ki ste se prišli pokloniti spominu na te žrtve, s tem je bil osnovni namen dosežen.« Res se je srečanja udeležilo veliko družin, praporščakov, konjenikov in posameznih pohodnikov. Posebno lepo pa je bilo videti in pozdraviti tudi prisotnega Emilijana Cavnika, borca Šerčerjeve brigade, o katerem je bilo povedano nekaj besed.

Ob koncu je župan Šmartnega Janko Kopušar skupaj z Andrejo Katič in predsednico vaše

MILOJKA B. KOMPRIJ

skupnosti Skorno Bernardo Radoslovnik položil venec k spominski plošči Organizatorji srečanja – Krajevna organizacija ZB za vrednote NOB, ki jo vodi Jože Aristovnik, Občina Šmartno ob Paki, Lovska družina in vaška skupnost Skorno, so poskrbeli za kulturni program, pri katerem so sodelovali Barbara Trebižan, Marjeta Malus in Oskar Malus Hudalin, Veteranska godba UNI za III. življenjsko obdobje ter povzovalec Franc Fužir, kulturnik, ki je ob koncu dejal: »Tovariš je tisti, ki je s tabo v težkih trenutkih, je tisti, na katerega se lahko zaneseš.« S tem je poudaril pomen sočloveka in besede tovariš tako v vojni kot v miru.

Foto Milojka B. Komprij

Sveta Katarina ali Katarina Aleksandrijska

Svetnic z imenom Katarina je v koledarjih širom sveta vpisanih skoraj deset. Najbolj poznana pa je Katarina Aleksandrijska, ki goduje 25. novembra.

Katarina Aleksandrijska je bila rojena okoli leta 282 v Aleksandriji. Bila je kraljevega rodu. Takratni cesar Maksencij ali Maksimin je ob odhodu iz Aleksandrije ukazal, da morajo bogovom vsi njeni prebivalci žrtvovati živali – predvsem bike in ptice. Katarina se

Foto splet

z njegovim ukazom ni strinjala. S svojimi služabniki je odšla v svetišče in spodbujala kristjane k spoštovanju Kristusovih nauk. Ko je cesar to zvedel, jo je poklical na zagovor. Katarina se mu je zoperstavila z besedami: »Zakaj pogubljaš ljudi s čaščenjem malikov? Nauči se prepoznati Boga, stvarnika sveta in spoštuj nauke njegovega sina Jezusa Kristusa!« Cesar je poklical modrece, da bi Katarino odvrnili od krščanstva. Katarina pa je znala tako prepričljivo govoriti o krščanski veri, da je vse prisotne cesarjeve modrijane spreobrnila, nato pa odšla s svojimi služabniki v svetišče in tam spodbujala kristjane k zvestobi Kristusu.

Ker se Katarina krščanstvu ni hotela odpovedati, jo je cesar dal vreči v ječo in kasneje obsodil na kruto smrt s kolesi, na katerih so bili pritrjeni noži, ki naj bi jo razrezali. Toda to se ni zgodilo, kajti kolo z noži se je ob dotiku njenega telesa razletelo. Po Katarinini čudežni rešitvi sta se zanjo zavzela cesarica in visoki dvorjan Porfirij. Ker sta se spreobrnila h krščanstvu, ju je doletela mučeniška smrt. Tudi Katarino so po dolgem mučenju obglavili. To je bilo okrog leta 307. Kmalu po teh dogodkih so kristjani Katarino Aleksandrijsko razglasili za svetnico.

Ker je Katarinino telo skrivnostno izginilo, se je o njenem življenju in mučenstvu stkalo mnogo legend. Te govore, da jo je v zaporu skrivoma hranil golob in da je ob obglavljenju iz njenega vratu namesto krvi brizgnilo mleko. Obglavljeno telo pa so angeli odnesli na goro Sinaj, kjer so kasneje zgradili znameniti samostan svete Katarine. Legendo o sv. Katarini so v Evropo prinesli križarji v 11. stoletju.

Na freskah in slikah sveto Katarino upodabljajo ob kolesu kolovrata ali krone, meča knjige in goloba.

JOŽE LEKŠE

Za zavetnico se ji priporočajo neporočena dekleta, predice, kolarji, lončarji, mlinarji, pa tudi vzgojitelji, knjižničarji, pravniki, bogoslovci ... Sveta Katarina je zaščitnica tudi številnim znanstvenim ustanovam po svetu.

Ime Katarina častijo skoraj vsa ljudstva in verstva sveta. Nam zelo znana je ruska carica Katarina II. ali Katarina velika, ki se je rodila leta 1729. Zelo mlada se je poročila z ruskim prestolonaslednikom Petrom Fedorovičem. Njun zakon ni bil uspešen, zato si je Katarina našla številne ljubimce, ki so Petra kasneje v zaroti umorili. Ker ni bilo dokazov o njenem sodelovanju v zaroti, so Katarino proglasili za carico Rusije. Do svoje smrti leta 1796 je bila zelo kruta, vendar uspešna vladarica.

***

V slovenskih pokrajinah je čaščenje sv. Katarine zelo razširjeno. Posvečenih imamo 35 cerkva, od tega 29 podružnic. Tudi žensko ime Katarina je bilo koncem prejšnjega stoletja na 30. mestu. Najbolj pogoste različice imena so: Katja, Katica, Karina, Karin, Kata, Kati, Katka, Katalina, Katjuša, Kiti, Rina ...

Sveta Katarina je ohranjena tudi v slovenskih legendah in v ljudskih pesmih. Moj stari oče je po spravilu zadnjih pridelkov dejal: »Klemen polja zaklene, Katarina pa odene.« V tem času so se v kmečkih domovih že zavrteli kolovrati in predice so se priporočale sveti Katarini za plodno delo in za milo zimo.

V mladosti mojega deda je, ko je godovala Katarina, polja pogosto pokrtil sneg in skopnel šele pred cvetno nedeljo.

Zgodovinski podatki o sveti Katarini so povzeti s spleta.

Cerkev

Bogoslužna oznanila

NEDELJA, 27. novembra, sv. maše na 1. ADVENTNO NEDELJO

Šoštanjka župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjka mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 4. decembra, sv. maše na 2. ADVENTNO NEDELJO

Šoštanjka župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjka mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00

ČETRTEK, 8. decembra, sv. maše na PRAZNIK BREZMADEŽNE

Šoštanjka župnijska cerkev ob 8.30
Šoštanjka mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 11. decembra, sv. maše na 3. ADVENTNO NEDELJO

Šoštanjka župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjka mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 18. decembra, sv. maše na 4. ADVENTNO NEDELJO

Šoštanjka župnijska cerkev ob 7.00, 8.30, 11.30 in ob 15.00 Vera in luč
Šoštanjka mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00
LUČ MIRU IZ BETLEHEMA bodo skavti prinesli k vsem sv. mašam 4. adventne nedelje.

SOBOTA, 24. decembra, SVETI VEČER, polnočnice

Šoštanjka župnijska cerkev ob 18.00 (otročka polnočnica)
Bele Vode ob 20.00 | Topolšica ob 20.00
Gaberke ob 21.15 | Zavodnje ob 22.30
Šoštanjka mestna cerkev ob 22.00
Šoštanjka župnijska cerkev ob 24.00

NEDELJA, 25. decembra, BOŽIČ, sv. maše

Šoštanjka župnijska cerkev ob 8.30 in 11.30
Šoštanjka mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Sv. Križ ob 19.00

PONEDELJEK, 26. decembra, god sv. Štefana, sv. maše

Šoštanjka župnijska cerkev ob 8.30
Šoštanjka mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00

TOREK, 27. decembra, god sv. Janeza Evangelista, sv. maše

Šoštanjka župnijska cerkev ob 18.00
Šoštanjka mestna cerkev ob 7.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00

Pri vseh sv. mašah bo blagoslov vina.

NEDELJA, 1. januarja 2023, NOVO LETO, sv. maše

Šoštanjka župnijska cerkev ob 8.30 in 11.30
Šoštanjka mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00

Sv. maše v domu Zimzelen: 6. 12 in 20. 12. ob 19.00

TA VESELI DAN KULTURE

dan odprtih vrat Vile Mayer

sobota, 3. decembra 2022 od 10. do 17. ure

vabljeni k ogledu vile in zbirk

ob 17. uri

3 zgodbe ob 3. decembru

pripovedovalski dogodek

Kajuh – dokumentarni literarni kamišibaj o Karlu Destovniku
izvedba: Vanja Iva Kretič

Ikar in Mladi favn
izvedba: Špela Poles

za starejše otroke in odrasle
vstop je prost

Intervju

Hribi in glasba

Predsednik PD Šoštanj Jure Grudnik

Planinsko društvo Šoštanj ima resnično bogato zgodovino, ki je zaradi skrbne arhive lepo ohranjena in objavljena na njihovi spletni strani. Pa tudi v zborniku, ki je izšel leta 1994 ob 90-letnici društva. Od ustanovitve do danes se je marsikaj zgodilo, večalo se je članstvo, nastajali so novi odseki, menjalo vodstvo. Jure Grudnik je na čelu društva od leta 2018, prej pa je bil dolgoletni in aktivni član. Tudi sicer je dejaven športnik in glasbenik.

Rojen je 4. septembra 1984 v Slovenj Gradcu, živi v Ravnah pri Šoštanju: »V družini smo sestra Petra, oče Milan in mama Ivana, v osnovno šolo sem hodil na OŠ Biba Roeck. Zaključil sem leta 1999, za mano je bilo še nekaj generacij, potem se je šola zaprla in kasneje porušila; kot vemo, je tam sedaj vrtec.«

Na šolo ima lepe spomine, predvsem na igranje košarke, ki jo je treniral pod Tonijem Reharjem za osnovnošolsko ekipo in v Košarkarskem klubu Elektra, ter planinski krožek, ki ga je vodila Danica Švarc. Po prvem letniku gimnazije je košarko opustil, planinstvo pa je ostalo. Opustil je tudi igranje klavirske harmonike; v osnovni šoli je končal nižjo glasbeno šolo, učila ga je Sonja Beriša. »Košarko smo čez poletje igrali na igrišču za šolo,« se oba spomniva stare telovadnice, »... pa potem športne dvorane Šoštanj in rokometnega igrišča, ki smo ga otroci te šole uporabljali za ure telovad-

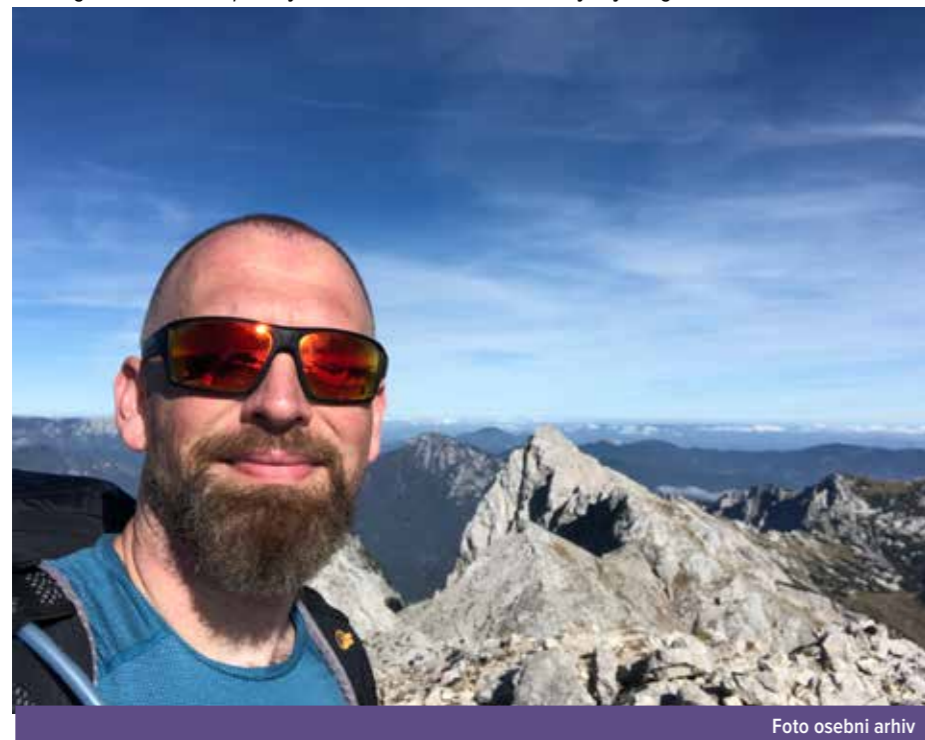

Foto osebni arhiv

be,« se spomni sproščenih osnovnošolskih dni. Gimnazijo je obiskoval v Velenju, v tem obdobju je bila na njej med drugim tehnična smer, izbral je smer računalništvo. Kot srednješolca so ga zanimali računalniki, a je študij nadaljeval na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani. Po diplomi se je zaposlil v Termoelektrarni Šoštanj, kjer še danes uspešno opravlja dela samostojnega strojnega inženirja in namestnika vodje strojne službe

Jure Grudnik v življenju vedno išče izzive. Preživljanje časa v naravi mu je način življenja. »Tudi s starši smo veliko hodili v hribe, a Švarčeva mi je dala tisti potrebni odnos do planinarjenja. V prvem letniku gimnazije sem postal načelnik mladinskega odseka PD Šoštanj, izvajali smo izlete za dijake in preko mentorjev na osnovni šoli sodelovali z najmlajšimi. Nekje v obdobju študija, oziroma leta 2005, sem začel z organizacijo mladinskih taborov. Da sem dobil prepotrebno motivacijo za bolj aktivno delo v društvu, se lahko zahvalim Mateju Kortniku, ki je v času moje srednje šole vodil mladinsko skupino, in tudi Bojanu Rotovniku.«

Dobro sta sodelovala z Urošem Kuzmanom, ki je bil v tistem času načelnik mladinskega odseka PD Velenje. Tabori za osnovnošolce namreč potekajo v okviru Meddruštvenega Savinjskega odbora Planinske zveze Slovenije (ki je sestavljeno iz društev Savinjske regije). Savinjski meddruštveni odbor skrbi za ustrezno infrastrukturo in določa lokacijo tabora. Tako se društva dogovorijo za izmene, torej termine, za izvedbo poskrbijo sami. »Aktivno sem sodeloval pri izvedbi šestih taborov, potem pa sem to predal drugim, mlajšim, od vseh težav se spomnim samo lepega.« Na taborih so mentorji, vodniki in animatorji, tako da teden druženja mine varno in s praviimi vsebinami. Otroci spoznajo planinske veščine, okolje in izvajajo planinske izlete. »Največja nagrada ob koncu tabora so za-

MILOJKA B. KOMPREJ

dovoljni otroci. Kljub temu da si po enotedenski taboru izmučen in iztrošen (upoštevati je treba še predhodne 2-mesečne priprave), je ves tvoj trud poplačan v trenutku, ko vidiš otroke, ki po snidenju s straši navdušeno razlagajo, kaj vse so doživeli na taboru.« Tabori so imeli vmes malo krize, tudi epidemija je naredila svoje, končno jim je letos po dolgem času uspelo izpeljati tabor v Dovju pri Mojstrani, ki so ga organizirali skupaj s planinskimi društvi Rečica ob Savinji, Velenje in Tabor.

Foto osebni arhiv

Ko ga vprašam o plusih in minusih tabora, odločno odkima z glavo. »Nobenega minusa ne vidim, vedno pravim, da bi se moral takšnih stvari udeležiti sleherni otrok. S socialnega in družbenega vidika. Na koncu ne pogrešajo več telefonov, čeprav je od začetka začudenje, zakaj jih ne smejo imeti pri sebi.« Pojasni, da je tudi to način, da otroka osredotoči na stvari, ki so v življenju najpomembnejše – druženje z vrstniki in preživljanje prostega časa v naravi.

Kot predsednik društva je posredno udeležen praktično pri vseh aktivnostih odsekov v društvu, a se še vedno najraje ozre na delo mladinskega odseka, ki ga vodi načelnica Kaja Koželjnik.

Skozi leta članstva v planinskem društvu se je Jure veliko usposabljal, udeleževal seminarjev z različnih področij in opravljal kar nekaj funkcij, čeprav skromno reče, da ni neke borbe zanje. Je tudi vodja lige Smrekovec za orientacijo in organizator (skupaj z ekipo) tekem te področne lige. Planinska orientacija poteka v vseh starostnih kategorijah in je zelo priljubljena. V društvu se trudimo, da bi jo čimbolj približali najmlajšim, saj gre za aktivnost v naravi, ki ima tudi nekaj tekmovalnega naboja. V mesecu maju vsako leto poteka pod okriljem Mladinske komisije PZS SPOT – Slovensko planinsko orientacijsko tekmovanje, kamor se uvrstijo najboljše ekipe iz vseh področnih lig v Sloveniji. PD Šoštanj je med najuspešnejšimi. Najboljše ekipe na SPOT-u se nato uvrstijo tudi na Balkansko orientacijsko tekmovanje. Letos je gostitelj tega prav Slovenija.

PD Šoštanj ima letos 332 članov. Intervju je pripravljen v času, ko končujejo z oblikovanjem programa za naslednje leto. Program je široko zastavljen, za vsakega je nekaj. Že od leta 2005 so tudi organizatorji tabora za odrasle planince, letos je

potekal na hrvaških otokih, lani v južni Albaniji in severni Grčiji. Društvo se financira največ iz članarin in razpisov preko Občine Šoštanj, organizacije izletov, razpisov v okviru Planinske zveze Slovenije (markiranje planinskih poti, organizacija izletov), nekaj prejmejo tudi sponzorskih sredstev. V upravljanju trenutno nimajo nobene kočice, obstaja pa velika želja in interes, da bi se to v doglednem času spremenilo.

Društvo trenutno zaključuje obnovo poti na sv. Križ, ki je najstarejša planinska pot društva, a se zaradi takšnih in drugačnih razlogov že dolgo niti uporabljala niti vzdrževala. »Želja je planinsko vzpostaviti pot do cerkve sv. Antona, ki bi potekala iz Šoštanja in Pohrastika.« Pot v bistvu že obstaja, treba jo je še uradno registrirati in opremiti z markacijami in smernimi tablami. Po obnovi Kajuhovega parka nameravajo namestiti tablo z opisom vseh planinskih poti pod okriljem društva, ki jih je trenutno za cca 90 km. Tako bo Kajuhov park uradno stičišče vseh njihovih planinskih poti. Vsako leto izdajo društveno publikacijo Planinski popotnik, ki jo prejmejo vsi člani in zainteresirani društva, v pripravi je tudi društveni planinski koledar, za katerega je vsako leto razpisan natečaj. Iz poslanih fotografij, ki jih lahko pošlje vsakdo, izberejo najboljše. Meddruštveno sodelovanje je ena izmed prioritete planinskega društva, pomagajo tudi drugim društvom pri izvedbi izletov ali markiranju poti. Vsa društva nimajo tako številnega strokovnega kadra, kot ga imajo v PD Šoštanj in na to so zelo ponosni. Sodelovanja potekajo tudi na osebni ravni.

Jure Grudnik je predsedstvo prevzel za prejšnjim predsednikom Matejem Kortnikom in pravi, da ni bilo treba ničesar bistveno spremeniti, samo nadaljuje dobro zastavljeno zgodbo. V njej je poudarek na mladih in se zahvaljuje mentoricam planinskih skupin, in sicer Mateji Drev Sem in Jožici Globačnik (starejša skupina) ter Mateji Čokelc (mlajša skupina), Tinki Zohar (podružnična šola Topolšica) in Jožici Malaus (Vrtec Šoštanj), ki navdušujejo mlade. Mentorji so ključni v celotni zgodbi, brez njihove pomoči je praktično nemogoče pritegniti najmlajše v društvo. Prisega na svojo ekipo v društvu, ki dobro in odgovorno dela. Gre za ogromno ur prostovoljnega dela, zato je prav vsak posameznik s svojim prispevkom zelo dobrodošel, vsak trud je cenjen, brez skupnega duha, vizije in prijateljstev ne bi šlo. »Pri taki ekipi in strukturi vsak ve, kaj so njegove naloge in odgovornosti.« Pojasni mi tudi strukturo društva, v katerem je mladinski odsek, markacijski odsek, vodniški odsek, turnokolesarski, odsek za varstvo gorske narave in sekciji Gaberke in Zlatorog. Vsak odsek ima načelnika, ki je tudi član upravnega odbora društva. Sekcija Zlatorog je bila prvotno študentski odsek, ki pa se je kasneje razvil v družinsko sekcijo. Vsak odsek ima svoje zadolžitve in program. Markacisti imajo na primer na skrbi kar 90 kilometrov poti, ki spadajo pod okrilje šoštanjkega društva, odsek za varstvo gorske narave na leto organizira vsaj dve čistilni akciji in izlet z naravovarstveno vsebino. Turnokolesarski odsek izpelje praviloma 4 izlete in turnokolesarski tabor.

Pogovor z Juretom je lep, ker govori o naši lepi deželi, o ljudeh, ki s praviim čutom in odgovornostjo živijo z naravo. Prostovoljstvo mu je način življenja in zaveda se, da brez ekipe, ki misli tako

kot on, ne bi mogel ničesar. »Pridejo trenutki, ki prinesejo stres, saj izvajanje akcij prinaša odgovornost do vseh udeležencev, še posebej na izletih in taborih. Ko se akcija uspešno zaključi, je vse pozabljeno.« Poleg tega prizna, da verjetno ne bi nikoli toliko hodil v hribe, če ne bi bil tako aktivno vpet v planinstvo. Če si vodnik na določeni turi, je treba predhodno opraviti tudi ogledno turo. Vedno znova je vesel, ko odkrije kakšno novo pot in se ponovno spomni, kako lep je gorski svet Slovenije. Jure Grudnik se dobro počuti tudi v gorskem svetu izven Slovenije. »Najvišji vrh, ki sem ga do sedaj osvojil, je Boses Weibele v Avstriji (3121 m), ki pa je tehnično povsem nezahteven in lahko dostopen. Že pred kar nekaj leti smo se trije planinci iz PD Šoštanj odpravili na tridnevno planinarjenje po

Foto osebni arhiv

avstrijskih tritisočakah. Poleg omenjenega smo se vzpeli še na dva, imen vrhov pa se spomnim več.« Pri njem ne gre tudi brez glasbe, čeprav je po končani nižji glasbeni šoli klavirsko harmoniko prijel le še redko v roke. Že konec osnovne šole je začel poslušati rock in metal, ki sta postajala vse bolj prisotna v njegovem življenju. Zato je harmoniko v 3. letniku gimnazije zamenjal za bobne, kljub temu da starša nista bila navdušena, jima pa priznava zasluge, saj sta mu omogočila glasbeno izobrazbo, ki mu je zelo koristila pri učenju bobnov.

Po enem letu igranja bobnov je v Velenju našel somišljenike in formiral se je njegov prvi bend Rotting Cemetery. Po treh letih je iz omenjenega benda nastala uspešna skupina Inmate, bend petih glasbenikov, ki ustvarjajo avtorsko glasbo. Uspešnost delovanja potrjujejo številni koncerti doma in v tujini in izdaja petih albumov (Free at last, Tree of life, Anarthas, A small measure of peace in The salt). Naslovi pričajo, da gre za premissljene in sporočilne avtorske komade, katerih avtor besedil je predvsem kitarist Andrej Bezjak, glasbo pa ustvarijo vsi. Prvi album je izšel leta 2012, zdaj je v pripravi že šesti po vrsti. Poleg obeh omenjenih so člani še Marko Duplišak, David Vodopivec in Jure Vertelj. V letih 2019 in 2020 so nastopili tudi na slovenskem predizboru za evrovizijsko popevko EMA 2019 in EMA 2020. »Mi se ne smatramo za tako imenovano underground sceno, saj naša glasba v svetovnem merilu niti ni tako ekstremna, pravzaprav je že mainstream, čeprav bo marsikdo trdil drugače. Veliko damo na sporočilnost naše glasbe. Res pa je, da zadnje čase manj nastopamo, vsi smo vpeti v dela, Andrej celo živi in dela v Avstriji, a še vedno vadimo vsaj enkrat na mesec.« Tudi spote snemajo sami, Marko Duplišak je zaslužen za scenarij, sceno in produkcijo. »Kar se tiče glasbe in igranja bobnov sem samouk,« zaklju-

či to poglavje, ki njega in skupino kljub skromni predstavitvi uvršča v metal sceni med prepoznavne in uspešne bende.

Za konec pogovora ga povprašam še o košarki oziroma košarkarskem klubu Elektra Šoštanj. Tudi tisti, ki nismo zapriseženi športniki, smo vendarle vezani na lepo tradicijo košarke v Šoštanju. Vsem nam je bilo žal, ko smo od daleč gledali, kako ima klub, ki je začel svojo pot leta 1948, resne težave z obstojem. Vem, da je Jure Grudnik tudi član upravnega odbora že od leta 2013, zato obrnem pogovor v to smer.

Iskreno spregovori o težkih časih kluba, ko so mu ostali zvesti samo le nekateri. Nekaj imen omenja, a pravi, da ne želi nestrpnosti in da ni človek, ki bi kazal s prstom na druge. Pove pa, da mu je bilo konec leta 2015 res težko, ko je bilo treba odslavit igrance, ki niso bili plačani, ko je imel klub dolgove in ko je ostal brez vodstva. Hvaležen je tistim, ki so takrat skupaj z njim zgrabili stvari v roke in rešili klub pred stečajem, s tem so rešili vsaj mlajše ekipe in da je klub sploh ostal. Veseli ga, da jim je uspelo v klub takrat pripeljati Staneta Breznika, ki je izpeljal prisilno poravnavo in klubu po dolgem času omogočil normalno delovanje. Potem je klub prevzel Aleš Ferenc, ki je med dobrim delom v zadnjih letih med drugim poskrbel, da lahko od lanske sezone v Šoštanju spet spremljamo člansko košarko. Res, da igrajo v četrti ligi, a to je vseeno zasluga srčnosti igralcev in tudi trenerja Duška Maličevića, ki je v težkih trenutkih vedno znal dobro zmotivirati igralce, ki jih je imel na voljo (intervju z njim List 11/2021).

»A ne glede na to, da igramo člani v četrti ligi, sem hvaležen navijačem, ki spet polnijo tribune, in vesel, da mlajše selekcije nemoteno trenirajo, zato hvala vsem, ki ste finančno podprli in še podpirate Elektro.«

Tako nekako sva v duhu timskega dela in sodelovanja zaključila pogovor, v katerem me je Jure na mojo ugotovitev, da praktično ves svoj prosti čas posveča prostovoljstvu, na koncu spomnil na nekaj, kar pozabljamo. »Ne sprašuj, kaj lahko družba naredi zate! Vprašaj se, kaj lahko ti narediš zanjo!«

Drži?

Foto osebni arhiv

Planinski tabor za odrasle: dalmatinski otoki (8.–15. 10. 2022)

Jesen prinaša kostanj, jabolka in planinski tabor za odrasle. Zgodnjo sobotno uro smo posedli na avtobus za Split. Vreme je bilo obetavno in naša pričakovanja na višku. Po sproščeni vožnji smo v luki uzrli simpatično ladjo Plomin. Spoznali smo se s štirčlansko posadko, se razporedili po kabinah in ob prijetnem pišu vetra izpluli proti Hvaru.

Na Hvaru večina nismo bili prvič, pa vendar je potepanje ob besedi turistične vodičke dodana vrednost. Večer nam je posvetil na trdnjavo, mesto je leglo k počitku. Kuhar se je izkazal s trihodno večerjo, naš Filip pa s pesmijo ob kitari. Pred nami je bila prva noč na valovih.

Jutranje sonce nas je prebudilo na Hvaru, Sveta Nedjelja. Spali smo dobro in usvojili pravila bivanja v majhni kabini. Po obilnem zajtrku smo se odpravili na 628 m visok vrh Sveti Nikola, ki je najvišji na Hvaru. Pot se dviga med jesensko obarvanimi vinogradi, razgled je veličasten, sprehodimo pa se tudi mimo jame Svete Nedjelje, kjer občudujemo ruševine nekdanjega samostana in cerkvice. Iz jame se zasliši pesem – zadoni ena naša. Slovenska. Pot nas vodi tudi mimo zanimive ferate – za drugič – in druge. Dan nas greje, obljublja še kopanje, zato pospešimo korak. Zvečer se ladja mirno zaziblje proti Visu.

Foto arhiv Planinskega društva Šoštanj

Tretji dan je namenjen otoku Vis. Komiža se kopa v soncu, po jutranji telovadbi nas na razglede vabi Hum, visok 587 m, ki je sicer vojaški objekt, vendar je v neposredni bližini najenostavnejša in najmanjša cerkev na Visu – Sveti duh, kjer enkrat letno še vedno poteka maša. Krožna pot nas pelje mimo Titovih jam, kjer je bil leta 1944 sedež politično-vojaškega vodstva s Titom na čelu. Oktobrsko kopanje je razkošje, ki ga ne gre zamuditi. Večer smo preživeli v prijetnem druženju.

Novo jutro je prineslo nove izzive. Naše pomorske duše so preizkušali valovi, ki so dodobra oslabele precejšen del članov odprave. Polni optimizma smo se izkrcali na otoku Lastovo – zaradi vetra spremenili mesto priveza, prilagodili vzpon na

418 m visoki Hom, Marko pa je osvojil še sosednji Sozanj. Kot novopečeni pomorščaki smo dobili še eno lekcijo: line v kabinah podpalubja je za suho ležišče treba zapirati. Večer je ponujal kopanje in sprehod do Pasadurja. Naslednji dan smo po

Foto arhiv Planinskega društva Šoštanj

mirni plovbi pristali na otoku Mljet, ki je najbolj zelen dalmatinski otok. Sprehodili smo se po nacionalnem parku okoli Velikega jezera do Malega jezera, ki ju povezuje umetni kanal, imenovan Mali most. Izkopali so ga graditelji benediktinskega samostana. Del skupine se je odpravil na razgledni vrh Montokuc, od koder je mogoče videti celoten nacionalni park, vse do Korčule, Pelješca in Lastova. Del skupine pa se je odpravil na ogled otoka Svete Marije na južni strani Velikega jezera, ki je neuradni simbol nacionalnega parka. Na otoku je omenjeni benediktinski samostan iz 12. stoletja in menda so ravno ti s pridnim pogozdovanjem zaslužni, da je otok tako zelen. Pred skokom v morje smo se okopali tudi v slanem jezeru, saj je menda voda tudi do 4 stopinje Celzija toplejša.

Šesti dan smo namenili polotoku Pelješac. Iz mesta Orebič, ki je bil nekdanj zibelka mornarjev, za nas pa izhodišče na najvišji vrh tabora, 961 m visoko goro Sveti Ilija. Razgledi so krasni, saj nasproti leži Korčula, pogled pa okiti še razgled na 19 manjših otočkov. Krožna pot nas je vodila mimo frančiškanskega samostana Gospa od Anđela s pokopališčem iz konca 15. stoletja. Po kratki plovidbi smo zakorakali v mestce Marka Pola. Vodička slovenskih korenin, ki že 59 let živi na Korčuli, nam je pokazala nemalo zanimivosti, tudi smer, v kateri se nahaja ječa, kamor bo zaprla tiste izmed nas, ki po njenem vodenju še vedno ne bodo verjeli, da je Marko Polo rojen v Korčuli. Po še eni odlični večerji smo se porazgubili po romantičnih ulicah Korčule, preverjali vodičkine besede o fascinantni zasnovi gradnje mesteca, se prepustili melosu

KATJA KOČEVAR

uličnih pevcev in resnično uživali danosti trenutka. Zgodil se je sedmi dan, dan naše zadnje ture, osvojitve najvišjega vrha Jadranskih otokov – Vi-

dove gore na Braču, ki meri 778 m. Še en sončen dan, še ena razgledov polna pot, na vrhu pa 12 metrov visok monumentalni križ iz belega braškega kamna in pogled na dobro poznano plažo Zlatni rat. Nekaj ur smo želeli podariti še zadnjemu jesenskemu kopanju, zato smo se do Supetarja, kjer nas je čakala naša ladja, odpeljali z avtobusom. Mimogrede smo se ustavili še v naselju Nerežišća, največjem naselju v notranjosti otoka, kjer stoji rimokatoliška cerkva s prav posebno zanimivostjo. Na strehi namreč kljubuje času črni bor.

Dobro razpoloženi smo odpluli do točke začetka. Na točko konca. Proti Splitu. Večer smo namenili zahvali naši krasni posadki in vodstvu tabora za odlično organizacijo. Nočni Split nas je zvalil na potep v samo jedro, ki skriva Dioklecijanovo palačo, vpisano v Unescov seznam svetovne dediščine.

Sobotno jutro je bilo namenjeno povratku domov. Nekateri smo zgodnjo uro izkoristili še za obisk tržnice. Nato pa z vlakom do Zagreba. Še ena nova in zanimiva izkušnja. Vendar je pot z mislimi na doživljanje preteklih dni hitro minila. V Zagrebu nas je pričakal avtobus in okoli 19. ure smo srečno in varno prispeli v Šoštanj.

Teden, ki smo ga preživeli v dobri, že znani družbi, teden, ko smo se zaupali dobri, že znani ekipi vodnikov, teden, ki ga ne bomo pozabili. Hvala PD Šoštanj, Mateju, Vladu, Janezu in prisrčni Moniki. Hvala Branki za jutranjo vadbo in Filipu s kitaro za vse melodije. Naj vam ne zmanjka idej, volje in zanosu. Mi smo z vami.

Na snidenje prihodnje leto.

Foto arhiv Planinskega društva Šoštanj

Foto arhiv Planinskega društva Šoštanj

Foto arhiv Planinskega društva Šoštanj

Foto arhiv Planinskega društva Šoštanj

Foto arhiv Planinskega društva Šoštanj

Mestna knjižnica Šoštanj – december 2022

BRINA ZABUKOVNIK JERIČ

RAZSTAVE

KAJUH, MOJ PESNIK

Letos mineva 100 let rojstva pesnika in borca za svobodo Karla Destovnika - Kajuha. Vlada je na pobudo Ministrstva za kulturo leto 2023 razglasila za Kajuhovo leto.

Pesmi Karla Destovnika - Kajuha niso le dokument takratnega časa, temveč izpovedujejo najglobljo, nadčasovno človečnost. Zaradi prezgodnje smrti ni imel obsežnega opusa, vendar je v svoji poeziji z izjemno jasnostjo in izrazno močjo izpovedal občutje sveta. Ob kulturno-revolucionarnem udejstvovanju pa je živel tudi svoje mlado, intimno življenje. Vse to je poskusila zajeti razstava, ki vam jo ponujamo na ogled. Avtorica razstave je Stanka Ledinek.

49. MALA NAPOTNIKOVA KIPARSKA KOLONIJA

Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje je na pragu jeseni pripravila 49. Malo Napotnikovo kiparsko kolonijo. Z njo ohranjajo spomin na akademskega kiparja Ivana Napotnika, vsako leto pa z najboljšimi deli obogatijo tudi stalno zbirko, ki je na ogled v Vili Rožle. Mladi kiparji so ustvarjali vsak na svoji šoli, na koncu pa je strokovna komisija 14. oktobra 2022 v Vili Rožle opravila izbor treh najboljših del. Na letošnji kiparski koloniji je sodelovalo kar 36 učencev sedmih osnovnih šol iz Šaleške doline ter osem dijakov Gimnazije Velenje – likovna smer, ki jih je pri delu vodilo devet mentorjev.

Na razstavi v Mestni knjižnici Šoštanj vam v ogled ponujamo vseh 20 letos ustvarjenih lesenih kipov in skulptur. Mladi kiparji so ustvarjali na prosto temo, pozivu, da letošnje delo povežejo s Kajuhovim letom, pa sta se odzvali dve šoli.

KAJUHOVO LETO V VRTCU ŠOŠTANJ

Na otroškem oddelku bo na ogled razstava otroških likovnih del o pesniku Karlu Destovniku - Kajuhu, kot ga vidijo otroške oči. Razstavljali bodo otroci Vrtca Šoštanj, enote Biba.

Razstava bo na ogled do konca leta.

ZIMSKA PRAVLJICA

Na otroškem oddelku bomo pripravili pravljice, ki govorijo o naravi, živalih in dogodivščinah pozimi. Vse knjige si bodo otroci lahko izposodili.

BRALNI PAKET, PRIVOŠČITE SI ... ČAS ZA KNJIGO

Čas se ustavi v družbi dobre knjige, zato se pustite presenetiti in si postrezite s paketom treh romanov po izboru vaše knjižničarke ali knjižničarja. Verjamemo, da vam bo ta način olajšal varno izposojanje knjig in vas zazibal v praznične zimske dni.

PRAVLJIČNA JOGA, ČETRTEK, 1. 12., 17.00

Ob poslušanju zgodbe bomo otroke popeljali v svet jogijskih položajev (asan). Z vami bo Nina Časl. Namenjeno otrokom od četrtega leta dalje.

KNJIŽNI SEJEM, PONEDELJEK, 5. 12., 10.00–18.00

Za vse ljubitelje starih knjig, sejem rabljenih knjig, prvi ponedeljek v mesecu.

Da knjige ne bi romale na odpad, jim skušamo najti na sejmu nov dom, tako ohranimo dostojanstvo starih odsluženih knjigam, ki še vedno nosijo v sebi sporočilo za vsakogar, ki si bo vzel čas zanjo in njene porumenele liste.

Poleg podarjenih knjig prodajamo tudi knjige, ki so odslužile svojo nalogo v naši knjižnici, z namenom, da najdejo pot med ljudi in tako polepšajo dan strastnim bralcem in zbirateljem.

Simbolična cena knjige je 1 €.

ČETRKOVA PETA, USTVARJALNICA, ČETRTEK, 8. 12., 17.00

Ustvarjalnica za otroke in starše s Tjašo Rezman.

Dogodek prireja Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje – Vila Rožle.

ČETRKOVA PETA, USTVARJALNICA, ČETRTEK, 22. 12., 17.00

Sproščanje s pravljичno meditacijo in tapkanje, pri katerem se bodo otroci »polnili« s pozitivno in ustvarjalno energijo. Otroci se zelo hitro odzovejo na tapkanje, kadar pri tapkanju uporabimo medvedka ali kako drugo igračko. Na ta način otroci prenesejo vse svoje težave na igračko in se lažje znebijo težav, ki jih imajo.

Ura pravljic je namenjena otrokom, starejšim od štirih let. Z vami bo Janja Rednjak.

**KNJIŽNICA
VELENJE**
Mestna knjižnica Šoštanj

Kajuh100

Ob 100. obletnici rojstva Karla Destovnika - Kajuha je Knjižnica Velenje izdala zbirko sedmih knjig.

